

# Condemnats als llimbs legals

“La maternitat és molt més que la gestació.” José fa manifestacions taxatives com aquesta. I no és pas estrany. La intenció de convertir-se en pare, juntament amb la seua parella, Andrés (tots dos noms són ficticis) recorrent a allò que popularment s’anomena *mare de lloguer* es converteix en una autèntica odissea. No perquè físicament sigui complicat –José i Andrés acaronen els seus dos fills des que van nàixer, el dia 2 de novembre passat, en una clínica de San Diego (Califòrnia)–, sinó perquè l’obstinació de les autoritats espanyoles els ha deixats en un atzucac administratiu, però, sobretot, personal, perquè no els és permès de tornar a València, on resideixen, amb els seus dos fills. La situació és tan kafkiana que fins i tot els han proposat solucions com ara trencar el vincle de fraternitat entre els dos germans o bé abandonar legalment els xiquets i després tornarlos a adoptar. Una situació “de sainet”, ironitza José. En l’arrel de tot el desori hi ha la determinació d’aquesta parella d’homosexuals valencians de fer constatar que els dos xiquets són fills seus, és a dir, d’ambdós membres de la parella, i no només d’un, com habitualment fan les parelles d’homes que recorren al ventre de lloguer.

La història de José –de València– i Andrés –d’un poble de prop de Castelló–, tots dos de 40 anys, era una història convencional fins fa un any i mig. Es van conèixer fa dotze anys i en fa tres –tan bon punt es va aprovar la llei de matrimonis homosexuals– que són casats. Tots dos volien ser pares i, doncs, van començar a sospesar les alternatives de què disposaven. Primer pensaren en l’adopció. Però abans havien de passar pel filtre de la Conselleria de Benestar Social de la Generalitat Valenciana –comandada pel molt conservador Juan Cotino–, que els havia d’atorgar el certificat d’idoneïtat. El fet de ser homosexuals, a parer de José, no els va ajudar gaire i el certificat no arribava mai ni mai. “Aleshores, ens



PRATS I CAMPS

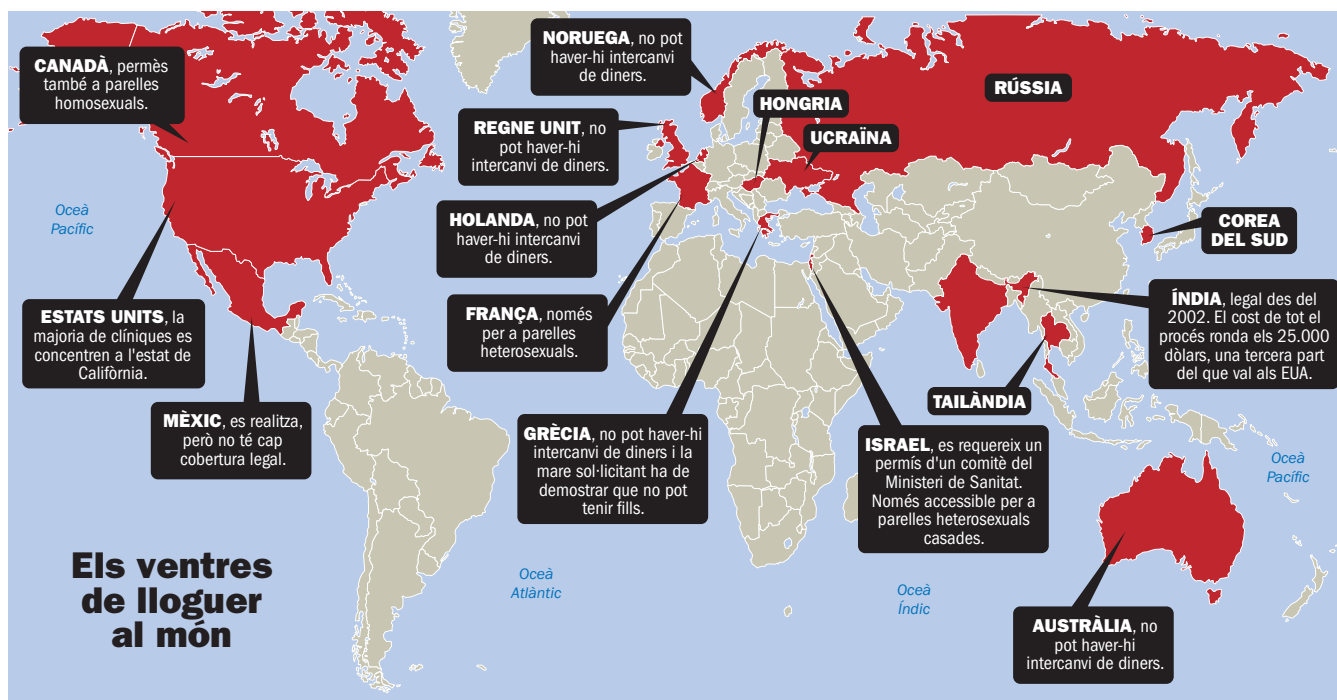
A les parelles d’homes homosexuals no els és pas fàcil, de tenir fills propis. Molts recorren als ‘ventres de lloguer’ de clíniques nord-americanes. Però el buit legal i la incomprensió de l’administració espanyola pot deixar-los desamparats. José i Andrés ho saben prou bé.

quedaven dues opcions: o renunciar a ser pares o la maternitat subrogada”, explica.

Van apostar per la segona opció i començaren a rastrejar a internet per saber-ne més. Havien de trobar un país on la maternitat subrogada fora permesa però, a més, trobar una clínica que els donara confiança i unes certes garanties per a ells i per a la persona que acollira el seu futur fill al ventre. Després d’entrar a diversos fòrums, van pensar d’anar a l’Índia, on hi ha l’activitat a l’entorn dels ventres de lloguer és incipient. Després de dedicar-se una mica més a recercar sobre les condicions en què es feia procés, descartaren l’Índia i pensaren en els

Estats Units, país pioner en la matèria. Establiren contacte amb una agència que algunes altres parelles els havien recomanat i al cap de poc temps ja tenien una dona candidata a convertir-se en gestadora del seu futur fill o filla. La peripècia americana començava aleshores la primera etapa.

Anaren a San Diego, on van conèixer la dona en qüestió i l’equip mèdic que els assistí des d’aleshores. Deixaren mostres d’esperma, per tal que la clínica creara els embrions que, després, s’havien d’implantar. Per alguna raó, els dos primers intents de crear embrions no van reeixir. “Això ens desesperava –assegura ara José, des de la distància–, perquè ens havíem fet pro-



ves i sabem que tots dos érem fèrtils.” Van haver d’anar una altra volta a San Diego per tornar a deixar-hi mostres. I, aquesta volta sí, els intents van reeixir: la clínica va obtenir vint embrions, dos dels quals es van implantar a l’úter de la dona. Ara faltava que s’instal·laren en l’úter i hi evolucionaren correctament. “Tota la mala sort que havíem tingut fins a aquell moment es va aca-

bar. I els dos embrions es van implantar correctament!”, explica José. “Tant que havíem plorat, i ara en venien dos! Estàvem cagats de por!” Durant tot el procés d’embaràs, José i Andrés van estar en contacte amb la gestant, via internet o a través del telèfon. Fins que al setè mes es van desplaçar fins a San Diego, per viure l’última part de la gestació. “Vam anar a fer-li allò que hauria d’haver estat el penúltim test d’estrès. Quan ja eixíem de l’hospital, va girar en rodó i ens va dir: ‘Crec que he trencat aigües.’” I tot es va precipitar. Els xiquets van nàixer de manera prematura al cap de poques hores.

dos homes puguen ser pares i que no hi haja una mare. L’ambaixada espanyola s’ha negat, ara per ara, a inscriure els nadons en el registre de naixements d’espanyols a l’estranger, amb la qual cosa l’eixida dels xiquets dels Estats Units queda blocada (per a veure tot el procés, mireu el gràfic de la pàgina següent). Els nadons, de fet, podrien viatjar a l’estat espanyol, però només durant tres mesos, i a partir de llavors necessitarien un visat com a ciutadans americans en territori espanyol. L’ambaixada, això no obstant, també es nega a donar-los un visat, amb la qual cosa condemna els xiquets, en cas de traslladar-se a València amb els seus pares, a viure en situació irregular tota la vida, fins i tot amb la possibilitat de ser deportats.

### L’Índia, ventre emergent

L’Índia va pel camí d’esdevenir una fàbrica de xiquets. Una legislació permissiva, la facilitat de trobar candidates a acollir embrions i el baix preu del tractament (uns 25.000 dòlars, una tercera part que als Estats Units), fan de l’Índia lloc d’acollida de centenars de parelles d’arreu del món que no poden tenir fills. En aquell país hi ha més de cent clíniques que s’hi dediquen. Els ingressos quantiosos que es perceben (7.500 dòlars) anima moltes dones índies a llogar el ventre, fet que ha despertat no pas poques controvèrsies.

**Un laberint legal.** Parits els xiquets, començava la segona part de la peripècia per a la parella valenciana. L’objectiu: que José i Andrés pogueren traslladar-se a València amb els xiquets de manera legal. I això, que sembla que hauria de ser ben senzill (la Constitució espanyola diu que tot fill d’espanyol adquireix la nacionalitat espanyola de manera automàtica) es va convertint en una odissea perquè l’administració espanyola es nega a reconèixer com a pares tant José com Andrés. O l’un o l’altre. L’administració, emparant-se en la llei de reproducció assistida, que considera il·legal la maternitat subrogada, no preveu que

El laberint legal podria trobar vies d’eixida en diversos subterfugis administratius, que exigiria la renúncia d’un dels pares a la paternitat dels infants; o bé un camí força més rocambolesc: l’abandonament legal d’ambdues criatures, després l’adopció individual (cada home adopta un xiquet, amb la qual cosa, legalment, deixarien de ser germans) i, finalment, una coadopció del fill de l’altre. Només així podrien inscriure’s al registre de l’ambaixada. Es tractaria, en definitiva, d’utilitzar els mateixos mecanismes pels quals moltes

altres parelles masculines d'homosexuals (més de 500, segons José) han tingut fills per mitjà de la maternitat subrogada i han passat pel filtre de la burocràcia espanyola. A l'ambaixada, de fet, asseguren que és la primera volta que dos homosexuals reconeixen obertament la paternitat compartida d'uns nadons, perquè fins ara sempre es tractava d'un sol pare. La situació de José i Andrés és inèdita. I ben paradoxal: si conten la veritat, és a dir, si diuen que els fills són de tots dos, queden deseparats per la llei. Dels diversos subterfugis que els han recomanat a l'ambaixada per sortir d'aquest atzucac, la parella valenciana no en vol ni sentir parlar. "El nostre problema és que no ens n'hem amagat, que no mentim si diem que aquests xiquets són de tots dos", apunta. "Des del moment que van nàixer, han estat amb nosaltres, no amb la gestant [la parella abomina el terme *mare de lloguer*]. Mai no renunciarem, ni l'un ni l'altre, a la paternitat dels nostres fills. Què és això d'abandonar els nostres fills i adoptar-los després? Això no ho farem mai", diu José, que es queixa del menysteniment que els ha mostrat el Ministeri d'Igualtat espanyol, que no n'ha volgut saber res. "Després diuen que han aprovat el matrimoni homosexual amb tots els drets!", es queixa. "Això que fem és perfectament legal", diu. "A l'època de Franco, moltes dones se n'anaven a Londres a avortar, perquè aquí era penat amb presó. I quan tornaven, ningú no les enjudiciava, perquè l'avortament s'havia practicat fora. Ací, la Cort Suprema va declarar que els xiquets eren fills nostres. Per què això no ens serveix a Espanya?", es queixa.

Siga com siga, a José i Andrés només els queda l'estratègia dels fets consumats: aquest 28 de desembre el seu visat expira. De manera que, si no de grat per força, hauran de tornar a València —amb els seus dos fills—, sense que les autoritats espanyoles hagen ofert cap eixida raonable a una situació que condemna dues criatures als llimbs legals. No volen rebombori mediàtic ni manifestacions per la diversitat familiar ni res de semblant. Simplement, poder passar els dies de Nadal a casa seua, a València, i en família.

Violeta Tena

## Una paternitat complicada

El reconeixement de la paternitat de José i Andrés, una parella d'homosexuals que va contractar un ventre de lloguer, és tot un maremàgnum on s'ajunten el buit legal i la tossudesia de l'administració espanyola que es gira d'esquena a noves demandes socials.

